

Homepage / Zastupitelstvo / ZK-05-2020 / Detail materiálu ZK-05-2020-137

ZK-05-2020-137: Stanovisko Zastupitelstva Kraje Vysočina k výběru umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů (HÚRAO) a vyhořelého jaderného paliva (VJP) na území Kraje Vysočina

ZK-05-2020-137.pdf

Číslo materiálu	137
Číslo jednací	ZK-05-2020-137
Název	Stanovisko Zastupitelstva Kraje Vysočina k výběru umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů (HÚRAO) a vyhořelého jaderného paliva (VJP) na území Kraje Vysočina
Zpracoval	V. Kaňkovský
Předkládá	J. Kalina
Počet příloh	0
Popis problému	Obce Kraje Vysočina, které se nacházejí v tzv. lokalitě Horka – konkrétně městyse Budišov, dále obce Rudíkov, Rohy, Vlčatín, Oslavička, Hodov, Nárameč, Oslavice, Osové a obce tzv. lokality (Čertův) Hrádek- konkrétně Cejle, Dolní Cerekev, Hojkov, Milíčov, Nový Rychnov a Rohozná byly informovány ředitelem Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) JUDr. Prachaře dne 4. 6. 2020 sdělení, že budou tyto lokality navrženy do užšího čtyřčlenného výběru vhodných lokalit pro umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů (HÚRAO) a vyhořelého jaderného paliva.

Konstatování současného stavu a jeho analýza: Platné znění § 108 ods. 4 atomového zákona předpokládá existenci zvláštního zákona o zapojení dotčených obcí a jejich občanů do řízení směřujících k výběru lokality pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech a k povolení provozování úložišť. Bohužel stát ani 3 roky od účinnosti atomového zákona nepřijal zákon, kterým má být zajištěno respektování zájmů obcí. Samotný fakt, že dosud tento proces probíhá v podstatě bez stanovených pravidel, nemůže být brána k tíži obcí, neboť tuto skutečnost obce v zásadě nemohou ovlivnit.

Obec je podle §2 zákona o obcích územním společenstvím občanů s právem na samosprávu a pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Proto by měl stát, dle názoru Zastupitelstva Kraje Vysočina, jednat s obcemi a s jejich občany jako se svými partnery a plně respektovat jejich zájmy a práva a to i bez ohledu na neexistenci zákona zajišťující práva obcí a jejich občanů ve vztahu k HÚRAO.

Toto ostatně požaduje i čl. 10 Směrnice Rady 2011/70/ Euroatom, která říká: „Členské státy zajistí, aby veřejnost měla v souladu s vnitrostátními právními předpisy a mezinárodními závazky potřebnou příležitost účinně se účastnit procesu rozhodování týkajícího se nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivním odpadem.“

Návrh řešení Zastupitelský klub KDU-ČSL navrhuje zastupitelstvu kraje /ZK/ přijmout usnesení, kterým ZK vyjadřuje nesouhlas s umístěním HÚRAO na území Kraje Vysočina, požaduje zastavení veškerých kroků směřujících k výběru lokality pro HÚRAO a to nejméně do doby přijetí zákona o zapojení dotčených obcí a jejich občanů do řízení směřujících k výběru lokality pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech a k povolení provozování hlubinného úložiště radioaktivních odpadů, kterým bude zajištěno důstojné postavení obcí v těchto řízeních. Dále ZK žádá vládu ČR o přepracování státní koncepce pro nakládání s radioaktivním odpadem s cílem hledat alternativní využití vyhořelého jaderného paliva.

Stanoviska rada kraje
Rada kraje materiál projednala na svém zasedání dne 25. 8. 2020 a usnesením č. 1533/25/2020/RK jej doporučila zastupitelstvu kraje ke schválení.

Návrh usnesení **bere na vědomí**
Výzvy obcí Budišov, Rudíkov, Rohy, Vlčatín, Oslavička, Hodov, Nárameč, Oslavice a Osové (tzv. lokalita Horka) a obcí Cejle, Dolní Cerekev, Hojkov, Milíčov, Nový Rychnov a Rohozná (tzv. lokalita Hrádek) adresovanou zastupitelstvu Kraje Vysočina ze dne 15. 6. 2020 (lokalita Horka) a ze dne 22. 7. 2020 (lokalita Hrádek) k:

- vyjádření *nesouhlasu Kraje Vysočina s umístěním trvalého úložiště radioaktivních odpadů (HÚRAO) a vyhořelého jaderného paliva (VJP) na území Kraje Vysočina;*
- apelu na ministerstvo průmyslu a obchodu potažmo na vládu ČR, aby *zastavilo veškeré kroky směřující k rozhodnutí o zúžení počtu lokalit a to nejméně do doby přijetí zákona o zapojení dotčených obcí a jejich občanů do řízení směřujících k výběru lokality pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech a k povolení provozování hlubinného úložiště radioaktivních odpadů, kterým bude zajištěno důstojné postavení obcí;*
- *podpoře změny státní koncepce pro nakládání s radioaktivním odpadem a snahy o alternativní využití VJP jako suroviny;*

nesouhlasí

s umístěním hlubinného úložiště radioaktivních odpadů na území Kraje Vysočina;

žádá

- vládu České republiky, aby připravila změnu státní koncepce pro nakládání s radioaktivním odpadem s cílem hledat alternativní možnosti využití vyhořelého jaderného paliva ve spolupráci s mezinárodními autoritami;
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, aby zastavilo veškeré kroky směřující k rozhodnutí o zúžení počtu lokalit a prosadilo takové legislativní úpravy, které by zajišťovaly obcím i krajům právo stát se plnohodnotnými a rovnoprávnými účastníky řízení směřujících k výběru lokality pro ukládání radioaktivního odpadu v podzemních prostorech a k povolení provozování hlubinného úložiště;

ukládá

hejtmanovi Kraje Vysočina MUDr. Jiřímu Běhounkovi, aby o přijatém usnesení neprodleně informoval vládu ČR a ministra průmyslu a obchodu ČR.

Odpovědnost rada kraje, zastupitelstvo kraje

Termín 15. 9. 2020

Kraj ani okresní město Třebíč necítí potřebu dodržovat směrnici Euratom a je ochotno obětovat obce pro hlubinné úložiště RaO odpadů.

Velké Meziříčí 23.6. přijalo usnesení, že nesouhlasí s umístěním úložiště na Budišovsku. Požádali jsme v tomto o pomoc a solidaritu i město Třebíč a Kraj Vysočina. Od města Třebíč i Kraje Vysočina se nám dostalo vyhýbavé a alibistické odpovědi, že rozhodování je v rukou státu a že jim nepřísluší se k tomuto tématu vyjadřovat. Potom je ale férové lidem říci, jak výrazně poklesnou ceny jejich nemovitostí a pozemků, které nyní drazé kupují, kam se v případě technického problému v úložišti budou stěhovat a evakuovat. Přitom kraje Plzeňský a Jihočeský již odmítavá usnesení přijaly a za své lokality se postavily. Nikde na světě není hlubinné úložiště v provozu. Úložiště na pomezí Budišovska, Třebíčska a Velkého Meziříčí by se týkalo 41.000 obyvatel a byli bychom světovou raritou, kdy umístění úložiště přímo pod nemovitosti zasažených obcí ovlivní životy minimálně 2 generací, kdy má výstavba probíhat. Muselo by se vytěžit, haldovat a přepravit 7.000.000m³ horniny, která je skrz na skrz prošpikovaná radonem. Necháme si ohrozit zdroje pitné vody. Čeká nás sociální přečíslení obyvatelstva, protože nejsme hornický region. A okresní města budou muset pojmout zcela jinak sociálně orientované dělníky. Jaké zájmy a koho převažují nad ochranou obyvatel, kteří se v referendech vyjádřili pro odmítnutí úložiště. Často se neoprávněně spojuje výstavba 5. bloku JE Dukovany s potřebou úložiště mít, ale není tomu tak a potvrzuje to i Dana Drábová, jejíž odbornou autoritu snad nikdo zpochybňovat nemůže. Vyhořelé jaderné palivo stejně musí chladnout v kontejnerech CASTOR minimálně 50let od uskladnění. Takže není kam spěchat a tuto neprobádanou a ve světě nikým neodzkoušenou cestu likvidace určitě nerozlouskneme u nás na dvorku. Česká republika postupuje při výběru lokalit pro HÚRAO v rozporu se směrnici Euratom a obce si to nenechají líbit. Směrnice jasně říká, že při výběru lokality se musí respektovat zájmy dotčených obcí a musí se zajistit účinná účast veřejnosti při rozhodování o úložišti. Což je v přímém rozporu s tím, co se kolem vyhledávání děje. Rozhoduje se na základě podkladů, které obce ani neviděly. Nikdo nám je ani nezaslal, natož abychom se k nim mohli účinně vyjádřit. Postupuje se proti nesouhlasům obcí, kterých bylo zasláno na patřičná místa již desítky. Když jsme byli před lety na exkurzi v hlubinné laboratoři ve Švédsku a Finsku, měli jsme možnost se setkat i se zástupci dotčených municipalit a na můj přímý dotaz, zda si dovedou představit, že by proces běžel bez souhlasu dotčených obcí, se podívovali, proč se na to ptám, že to je snad samozřejmost. Takže tam sice souhlasy nakonec získali, ale způsob hlubinného ukládání zatím jen zkoumají a to na odlehlých místech, kde nejbližší populaci hledáte půlhodinovou jízdou autobusem.

Pro další postup jsme se spojili s naší nejbližší sousední lokalitou Hrádek, která leží poblíž Dolní Cerekve a společně žádáme o schůzku s premiérem, abychom netransparentní postup bez pravidel zastavili. Musíme se snažit naplnit výsledky referend našich obcí, které nás k tomuto postupu jasně zavazují. A jako to tak vypadá, budeme muset přes právní zastoupení eskalovat tento postup až k Evropskému soudu pro lidská práva.

K rukám členům zastupitelstva Kraje Vysočina

Vážení zastupitelé,

obracím se na vás jménem našeho sdružení Energetické Třebíčsko ve věci vašeho stanoviska k možnému budoucímu umístění hlubinného úložiště (HÚ) na území Kraje Vysočina. Jedná se o materiál ZK-05-2020-137 předložený k jednání zastupitelstva dne 8.9.2020 a to konkrétně ustanovení, kde se nesouhlasí s umístěním HÚ na území Kraje Vysočina a požaduje zastavení veškerých kroků směřujících k rozhodnutí o zúžení počtu lokalit.

Předkládáme tyto argumenty, proč takovéto případné rozhodnutí je nelogické a v samé podstatě by ohrozilo výstavbu nových jaderných zdrojů v lokalitě Dukovany a ohrozilo energetickou bezpečnost našeho státu:

- Nelze zakázat uložení na území našeho kraje, když **už vyhořelé jaderné palivo skladujeme v dlouhodobých skladech v EDU a nízko a středně radioaktivní odpady ukládáme z Dukovan a Temelína v areálu EDU, konkrétně na území obce Rouchovany**. Skladování v těchto skladech na elektrárně musí být jen dočasné, a to na nezbytnou dobu, kdy bude možno přistoupit k jeho odvozu z elektrárny k bezpečnému uložení v hlubinném úložišti. Zaráží mě, když předkladatelé tohoto usnesení veřejně sdělují, jak je uložení v dočasných skladech bezpečné, a přitom nesmyslně argumentují údajnou obrovskou nebezpečností hlubinného skladování. Pokud by zastupitelstvo našeho kraje přijalo takovéto zamítavé stanovisko, zbytečně by zkomplikovalo situaci řady subjektů.
- Přijetí takového zásadního stanoviska Kraje Vysočina je zcela předčasné, protože se nerozhoduje o finální lokalitě, prozatím ještě nedošlo ani k rozhodnutí o zúžení lokalit. Jak sdělil ministr Havlíček v Dukovanech dne 27.8. 2020 **vláda si zadala oponentní posudek k návrhu expertní komise a je ve hře pořád 9 lokalit. Další průzkumy mohou obě lokality z Vysočiny vyloučit**. Není tedy rozhodnuto, mělo by se přinejmenším počkat a nechat případné stanovisko Kraje Vysočina na příští zastupitelstvo.

Další požadavek předkladatele na hledání alternativních možností využití vyhořelého jaderného paliva ve spolupráci s mezinárodními autoritami je oprávněný. Jako člen Rady SÚRAO vím, že se tak děje. Jestli věříte v nové technologie, které odpad zlikvidují, pak vězte, že se hledají už asi 50 let a zatím bez výsledku! Projekt hlubinného úložiště se alespoň musí připravit, aby ho v roce 2050 bylo možné zrealizovat (**pokud se do té doby nenajde lepší řešení**). Požadavek na přijetí zákona, který by zajišťoval obcím a krajům silnější postavení v povolovacích řízeních je také oprávněný. Nakonec tato povinnost vlády je zakotvena v atomovém zákoně.

Vážení členové krajského zastupitelstva,

pevně věřím, ve váš zdravý úsudek, pevně věřím, že se nenecháte natlačit do urychleného rozhodnutí, bez většího posouzení argumentů, třeba z dukovanského regionu. Není k tomu důvod a v žádném případě se tímto nestavíte proti zájmům obcí z lokality Horka a Hrádku.

Jadernou energetiku využíváme všichni, žádná parlamentní strana se nevyslovila proti ní. Stejně tak všichni využíváme další odvětví, při nichž odpady vznikají (každý, kdo jde na rentgen, tak přispívá k tvorbě radioaktivních odpadů). Před tím nemůžeme strkat hlavu do písku. Pokud chceme stavět nové jaderné zdroje, musíme řešit i to, co bude následovat po ukončení provozu. To je odpovědné vůči budoucím generacím!

V současné době se nevybírání finální lokalita, neprobíhá žádné povolovací řízení na lokalitu, neprobíhají průzkumné geologické práce. Ty se musí uskutečnit, aby se jasně mohlo říct, jaká lokalita

vyhovuje a jaká ne. Nakonec nejvhodnější lokalita nemusí být na Vysočině. Nehrozí tedy žádné z
prodlení ze zásadního stanoviska obce či kraje. Podle tlaku zájmových sdružení vypadá, že jediné z
prodlení může být stanovisko ke krajským volbám.

Předem děkuji za posouzení argumentů a stanoviska Energetického Třebíčska. Jsem připraven se
s vámi kdykoliv sejít a o věci diskutovat.

Těším se na další spolupráci.

Vítězslav Jonáš, předseda

Energetické Třebíčsko

Vážení páni starostové,

SURAO

děkuji Vám za informace o Vašem názoru k problematice výběru lokalit pro budování trvalého úložiště radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva doplněné výzvou k vyjádření nesouhlasného stanoviska městem Třebíčí.

Sděluji Vám, že vedení města se jednoznačně shodlo na tom, že otázka podoby státní koncepce pro nakládání s radioaktivním odpadem (potřeba budovat trvalé hlubinné úložiště radioaktivních odpadů) je otázkou vysoce odbornou. Odpověď na ni je v kompetenci příslušných státních orgánů. Město Třebíč nemá dostatečný odborný potenciál k tomu, aby dokázalo posoudit všechny související faktory vztahující se k této problematice.

Proces výběru vhodných lokalit pro případné vybudování trvalého hlubinného úložiště radioaktivních odpadů, stejně jako komunikace tohoto procesu a jeho výstupů s odbornou i laickou veřejností, je výhradně záležitostí státu a těch obcí, jejichž územních obvodů se problematika týká. Je na orgánech státu (zejména na vládě, Ministerstvu průmyslu a obchodu a na Správě úložišť radioaktivních odpadů), aby své záměry s obcemi a jejich občany řádně a otevřeně komunikovaly, vysvětlovaly a případně vyjednávaly podmínky možného souhlasu.

Z výše uvedeného vyplývá, že vedení města nebude navrhopvat orgánům města v této záležitosti jakékoliv usnesení.

Rád bych ještě poznamenal, že trvalé hlubinné úložiště radioaktivních odpadů by mělo dle mých informací sloužit též k ukládání i jiných odpadů (než jen vyhořelé jaderné palivo), např. radioaktivních odpadů vznikajících při výzkumné činnosti, z použití zářičů ve zdravotnictví i z průmyslového využívání radiace.

Osobně vnímám velmi pozitivně případné možnosti budoucího alternativního využití „vyhořelého“ jaderného paliva, kterou zdůrazňujete ve vašem návrhu. Jsem přesvědčen, že je nutné vše opakovaně posuzovat v závislosti na vývoji vědy a výzkumu. Věřím, že se takovým posuzováním příslušná místa odpovědně zabývají. Domnívám se však, že není možné rozhodovat o takto komplikovaných otázkách z naší, laické úrovně.

S úctou

Mgr. Pavel Pacal
starosta